

Wstęp

Zapraszam do lektury drugiego numeru „Studiów z Polityki Publicznej” z 2018 r. Proponujemy pięć tekstów. Dotyczą one problematyki zarówno krajowej, jak i zagranicznej, a pod względem treści dotyczą polityki szkolnictwa wyższego, polityki zdrowia, regulacji w zakresie funkcjonowania miejscowości uzdrowiskowych i uzdrowisk, a ponadto dialogu społecznego i samorządu terytorialnego.

Przynajmniej dwa artykuły dotyczą procesów w polityce sektorowej, które oddziałują na politykę bieżącą. Agnieszka Dziedziczak-Foltyn pisze o procesie reformowania szkolnictwa wyższego w Polsce. Próbuje bilansować reformy od 1990 r., ale w swoich ocenach uwzględnia także reformy zainicjowane w latach 2016–2018 (czyli przygotowywanie projektu tzw. Ustawy 2.0). Analizuje rodzimą „sztukę reformowania” (zdolności do reformowania, czyli do projektowania i wykonywania polityki publicznej) opartą na koncepcji ekonomii politycznej reform wysuniętej przez organizacje międzynarodowe (Bank Światowy, OECD).

Grzegorz Byszewski analizuje treść przeprowadzonych niedawno reform w polityce zdrowia, znanych pod nazwą sieć szpitali. Autor analizuje te zmiany na podstawie liniowej, czy innymi słowy fazowej, koncepcji polityki publicznej. Reforma w znacznym stopniu zmienia sposób funkcjonowania szpitali, ponieważ zmienia sposób ich finansowania. Doczekała się wielu ocen: zarówno pozytywnych, jak i krytycznych. Krytycy wskazują, że prowadzi do eliminacji konkurencji w ochronie zdrowia. Sprawia także, że preferowana jest publiczna własność w systemie zdrowia. Autor wskazuje m.in. na wady procesu reformowania, widoczne w sferze konsultowania i analizowania projektów zmian. Nie uniknięto ryzykownych elementów w nowych mechanizmach wprowadzonych do funkcjonowania systemu zdrowia.

Artur Nowak-Far przedstawia zawłości regulacyjne dotyczące funkcjonowania miejscowości uzdrowiskowych w wybranych państwach unitarnych (Czechy, Słowacja) i państwach federalnych (Niemcy, Austria). Regulacje obejmują na przykład kwestię warunków, jakie muszą spełniać miejscowości uzdrowiskowe, aby mogły uzyskać status takiego miejsca. Warunki dotyczą spełniania wymogów związanych z czystością środowiska naturalnego, klimatyczne, ale także wynikające z realizowanej polityki publicznej. Regulacje umożliwiają miejscowościom o tym statusie np. ściąganie podatków pobytowych. Autor wskazuje, że istnieje inny tryb regulowania w obu rodzajach państw, z uwagi na to, że regulacje powstają w nich na innym poziomie (centralnym i w drugim przypadku regionalnym – landowym).

Marta Cisek-Lachowicz i Karolina Kichewko analizują problematykę dialogu obywatelskiego i społecznego. Wskazują, że dialog społeczny (relacje ze związkami zawodowymi i organizacjami pracodawców) wymaga uzupełnienia o rozbudowaną formułę dialogu obywatelskiego. Podkreślają: „nie wystarczy tylko dyskusja o stosunkach pracy, prowadzona pomiędzy władzą publiczną, związkami zawodowymi i organizacjami pracodawców, lecz potrzeba znacznie szerszej i bardziej kompleksowej komunikacji administracji publicznej z organizacjami społecznymi. Umacnia to wyuczulenie decydentów na potrzeby społeczne i pozwala objąć szeroki kanon ważnych i problematycznych dla obywateli kwestii, oferując przy tym ze strony organizacji ich unikalne zasoby”. Dialog obywatelski zakłada włączenie obywateli w rozwiązywanie problemów zbiorowych. Autorki opisują m.in. techniki i metody dialogu obywatelskiego, jak: informowanie, konsultacje, współdecydowanie. Wskazują również na samorządowe konsultacje społeczne i dobre praktyki.

Karolina Kowiazina pisze o rozwiązaniach instytucjonalnych dotyczących funkcjonowania samorządów terytorialnych. Analizuje zakres samodzielności samorządów w obszarze ich finansów oraz funkcje kontrolne sprawowane przez państwo w tej kwestii (poprzez Regionalne Izby Obrachunkowe). Powołuje się na badania, które pokazują, że samorzady rzadziej naruszają regulacje prawne, ale wciąż istnieją przykłady nieefektywnego wykorzystania środków publicznych. Bywa, że nie są one sprzeczne z prawem, ale powodują marnowanie publicznych zasobów i pogarszanie jakości usług publicznych.

Andrzej Zybala